

Přináležení

Rozpomínání se na domov

Toko-pa Turner

Přináležení

Rozpomínání se na domov

Přináležení

Rozpomínání se na domov

Toko-pa Turner

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy:

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Toko-pa Turner

Přínáležení

Rozpomínání se na domov

Přeloženo z anglického originálu *Belonging: Remembering Ourselves Home* vydaného nakladatelstvím Her Own Press, Salt Spring Island, British Columbia, 2017.

Přeložila Veronika Šilarová

Návrh obálky a ilustrace Molly Costellová

Sazba Vojtěch Kočí

Jazyková redakce Ivana Šelešovská

Odpovědná redaktorka Lenka Kubelová

Počet stran 240

První vydání, Praha 2019

Vydala Grada Publishing, a.s.

pod značkou Alferia

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 7243. publikaci

Vytisklo Tisk Centrum s.r.o.

Czech edition © GRADA Publishing, a. s., 2019

Copyright © Toko-pa Turner, 2017

Cover art and interior illustrations copyright © Molly Costello, 2017

Author photograph © Morgaine Owens

Translation © Veronika Šilarová, 2019

ISBN 978-80-271-2976-8 (ePub)

ISBN 978-80-271-2975-1 (pdf)

ISBN 978-80-247-4134-5 (print)

Pro Craiga,
který je zemí,
v níž mé přináležení
má své kořeny.

Poděkování

Chci poděkovat své kamarádce a redaktorce Terri Kemptonové za doprovod na každém kroku mé cesty a mistrnou asistenci při zrodu této knihy; Angele Gygiové za přečtení rukopisu a její nekompromisní a cenné připomínky; Caoimhe Merrickové za tisíce slov podpory; Michelle Tocherové za dodání odvahy, abych svůj příběh postavila do popředí; Molly Costellové za to, že jedním obrazem vyjádřila vše, co jsem chtěla říct; Annie Jacobsenové, která navzdory mému zdráhání trvala na tom, že jsem spisovatelka; a zejména Craigu Patersonovi, svému milovanému manželi, za to, že mi každodenně ukazuje, jak se rodí přináležení, svou neochvějnou přítomností, moudrou reflexí a zaštiťující velkorysostí své něhy. Nakonec chci poděkovat ostrovu Salt Spring, že mě nese ve svých mystických větvích a propůjčuje vláhu mým slovům.

Obsah

- Kapitola první
Něco vyššího 13
- Kapitola druhá
Počátky odcizení 19
- Kapitola třetí
Matka ničitelka 31
- Kapitola čtvrtá
Falešné přináležení 43
- Kapitola pátá
Vnitřní sňatek 53
- Kapitola šestá
Iniciace vyhnanstvím 63
- Kapitola sedmá
Život v symbolech 75
- Kapitola osmá
Putování tvořivou divočinou 83
- Kapitola devátá
Temní hosté 97
- Kapitola desátá
Bolest jako posvátný spojenec 119

Kapitola jedenáctá
Posvátná touha 129

Kapitola dvanáctá
Dovednosti přináležení 143

Kapitola třináctá
Ruční tvorba života 149

Kapitola čtrnáctá
Snášet potěšení 163

Kapitola patnáctá
Zvoucí přítomnost 175

Kapitola šestnáctá
Studnice příběhů a linie písni 187

Kapitola sedmnáctá
Pěstování společenství 199

Kapitola osmnáctá
Vzájemnost s přírodou 215

Kapitola devatenáctá
Uzavření 223

Použité zdroje 229

Poznámka autorky 237

Pro rebely a ztroskotance, černé ovce a vydědence. Pro uprchlíky, sirotky, obětní beránky a podivíny. Pro vykořeněné, opuštěné, vylučované a neviditelné.

Kéž s rostoucí barvitostí rozpoznáte, že víte, co víte.

Kéž se vzdáte své poslušnosti vůči pocitům bezcennosti, poddanosti a váhání.

Kéž naleznete vůli být nesympatičtí a přitom být bezvýhradně milováni.

Kéž odoláte neoprávněným projekcím druhých lidí a kéž svůj nesouhlas dokážete sdělit s přesností a ušlechtilostí.

Kéž zříte, s dokonalou jasností přírody, jež vás prostupuje, že váš hlas je nejenom nutný, nýbrž zoufale potřebný, abychom zpěvem rozmotali stávající zmatek.

Kéž cítíte dostatek opory, podpory, prolínání a ujištění, až sebe a své dary nabídnete světu.

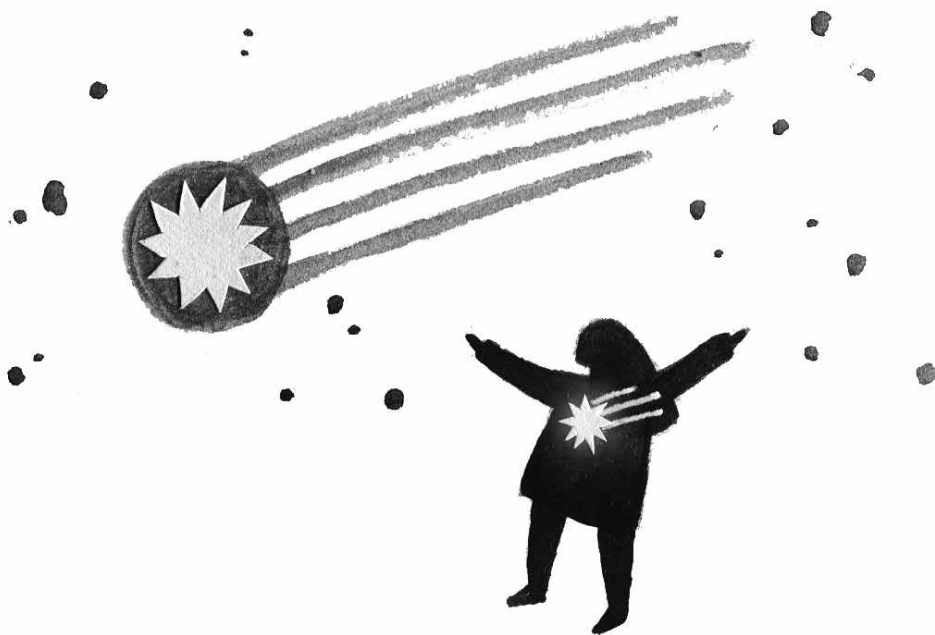
Kéž s jistotou víte, že i když stojíte sami, nejste osamělí.

S láskou,

Toko-pa

Kapitola první

Něco vyššího

Do tohoto světa náležíte. Do tohoto okamžiku, na toto místo, kde již stojíte, něco vyššího vás sem přivedlo. S hybnou silou dlouhé linie přeživších jste svázáni. Od jejich dobré smrti, následované novými životy a příhodami lásky, jež byla jejich semínkem, se váš příběh tkal. Při divokém jásotu přírody jste v souladu. Počasím všech ročních období a neviditelnými posvátnými sklony byl váš život formován.

A přesto, jako tolik z nás, můžete cítit bolest života ochuzeného o přináležení.

Je mnoho cest, jak osiřet. Doslova, ze strany rodiče neschopného se o vás postarat, nebo ze strany druhých, kteří nedbali pochopit vaše dary. Ze strany Systému, jenž vyžaduje loajalitu, avšak zaprodává vaši jedinečnost. Nebo ze strany historie, která vás v důsledku nesnášenlivosti či války proměnila v uprchlíka.

Sirotky z nás však činí také kultura, která vyzdvihováním určitých hodnot popírá jiné a nutí nás přitom odštěpit ony nežádoucí části nás samých. A to je možná nejhorší způsob osiření ze všech, jelikož představuje opuštění, na kterém neseme spoluvinu.

S tímto málem, aniž bychom rozpoznali, odkud odevšud jsme se vytratili, musíme nastoupit svou cestu. Musíme začít od nepřítomnosti – z touhy, která možná nebude nikdy naplněna – a následovat ji hluboko do srdce vyhnanství, abychom objevili, co (a jestli vůbec něco), lze vytvořit z ničeho. Abychom osiřelý život proměnili v nalezenec.

Ačkoliv přináležení vládne mnohému, málokdy se o něm otevřeně hovoří. Stejně jako u žalu, smrti a nedostatečnosti jsme přesvědčováni, že cítit nepřináležení je ostuda, jež má zůstat vskrty. Velkou ironií je, že moderní kulturu zaplavila epidemie odcizení, avšak tolik z nás se ve své nepřináležitosti cítí osamoceno, jako by všichni ostatní byli zasvěceni do toho onoho, z čeho jsme pouze my jediní vydědění. A mlčet o vlastní zkušenosti odcizení je z velké části to, co mu umožňuje přetrvávat.

Žijeme v době rozdělenosti, kdy jsou po celém světě na vzestupu rasismus, sexismus, xenofobie a jiné systémové formy „zjinačování“. Nikdy předtím jsme na hranicích neznamenalali tak zemětřesné vlny migrace lidí jako dnes. A nároky

usazování a integrace jsou rozmanité a složité, a to i po několik generací. Nyní se nacházíme v bodě důležitého přechodu, vymezené zmatečnými hranicemi politiky, třídy, genderu a rasy. Svým tichým způsobem je přináležení ústředním tématem rozhovorů naší doby.

Touha přináležet, nepochybně jedna z nevlivnějších motivací mého vlastního života, formovala můj život z velké části nevědomými způsoby, dokud mě nakonec nechytla za pačesy a nevtáhla do svých děsivých rozměrů. Tato kniha je cestopisem iniciace trvajícím celé roky a vedoucí zdánlivě nekonečným počtem bran, při jejichž průchodu bylo třeba odložit něco mně drahého. A tak vám píše nikoliv jako odbornice na přináležení, nýbrž jako sirotek, který musel objevit, že je třeba ztratit ještě mnohem více, bude moct být nalezen.

Přináležení má mnoho různých forem. První, která přijde na mysl, je pocit příslušnosti k nějakému společenství nebo místu. Pro mnoho z nás však touha přináležet začíná ve vlastní rodině. Pak je zde touha sdílet důvěrnou blízkost s jiným člověkem, v útočišti vztahu, a touha po přináležitosti v životním směřování či povolání. Je zde také duchovní touha patřit k určitému souboru zvyklostí či tradic, touha znát vědění předků a účastnit se jej. A bolestná touha přináležet vlastnímu tělu, ačkoliv si ani nemusíme všimnout, jak moc nás toto odtržení od těla ovlivňuje.

Jsou i jemnější způsoby přináležení – jako ty, které musíme nakonec stvořit svým vlastním příběhem, a dary, jimž bylo dáno v této souvislosti vzniknout. A v širším pohledu je zde i přináležitost k samotné zemi, kterou všichni cítíme (nebo necítíme) ve svém srdci. Nakonec přichází ono velké přináležení, jež je nejzamřnější a nejvytrvalejší ze všech, touha přináležet „něčemu vyššímu“, co dává našemu životu smysl.

Živoucí most

V severovýchodní části Indie, v horách Méghálaje, proměňují letní monzuny místní řeky v divoké a nevyzpytatelné veletoky, které nelze přebrodit. Před staletími našli vesničané důmyslné řešení. Vysázeli na březích určitý druh fíkovníku a jeho splétané kořeny jemně a trpělivě směřovali přes řeku, až se uchytily na opačné straně.

Tímto pomalým spojováním a proplétáním kořenů vesničané vytvořili odolný živoucí most, který dokáže odolat záplavám letních dešťů. Jde však o práci, již nelze dokončit za života jednoho člověka, a proto bylo třeba znalosti splétání a péče o kořeny předávat mladším generacím, které je udržují při životě a podílí se na dnes ohromující síti kořenových mostů v méghálajských údolích.¹

Podíváme-li se na živoucí most jako na metaforu přináležení, můžeme si představit, že jsme uvízli na jednom břehu nebezpečné řeky a toužíme se napojit

na něco vyššího, co je mimo náš dosah. Ať už je to přání najít své místo, své lidi nebo smysluplný vztah, touha přináležet je obrovskou, tichou motivací tolika našich dalších přání.

Za léta práce se sny jsem přišla na to, že touha přináležet je u mnoha lidí důvodem jejich životního hledání. Potřeba být rozpoznán pro své dary, být vítán v lásce a spříznění, mít pocit smyslu a potřebnosti v rámci svého společenství. Je to však také touha otevřít se posvátnému rozměru života, sloužit něčemu ušlechtilému, žít v kouzelném světě zázraků.

A přesto odcizení, temná sestra přináležení, je natolik všudypřítomné, že jej lze považovat za epidemii. Díky technologiím jsme navzájem propojeni jako nikdy dříve, a přesto jsme nikdy nebyli natolik osamocení a odloučení. Jsme jednou z generací, kterým se nedostalo dědictví vědění, jež by bylo naším mostem k přináležení. Co je však ještě horší, kvůli naší amnézii často ani nevíme, co nám schází.

Naše vzájemné setkávání stále častěji nahrazují stroje. V důsledku digitální komunikace, automatizovaných zákaznických systémů či prodejních automatů, kde dříve fungovali lidé, se stáváme zajatci věku mechanického věku. Jsme produkty korporátních zájmů, redukováni na spotřebitele, kolečka v soukolí stejného stroje, jemuž jsme zavázáni. Tato větší, často skrytá entita, velkou měrou přispívá k pocitu odlidštěnosti a postradatelnosti. Tuto mašinerii nemáme rádi a ona nemá ráda nás.

Snažíme se vydržet, přispívat svým málem k mechanickému mapování řádu věcí, zaplavuje nás však sužující pocit bezúčelnosti. Nevědomě cítíme, že existuje něco vyššího, čemu toužíme přináležet. A ačkoliv to nedokážeme vyjádřit, zdá se nám, že druzí k onomu vyššímu náležejí, zatímco my je pozorujeme zvenčí.

Bolestivě prahmeme po tom, aby si naši nepřítomnosti v kruhu přináležení všimli. Stravuje nás to zevnitř. Snažíme se zabavit, avšak osamocenost skrytou ve spodním proudu lze zřídka utišit. S prvním nádechem ticha přichází taková záplava odcizení, až se zdá, že nás zcela pohltní. Nehledě na to, kolik toho nahromadíme či čeho dosáhneme, trýzeň nesounáležení nás rve zevnitř.

A tak ke svému životu přistupujeme jako k projektu renovace – snažíme se být užiteční, obdivovaní, odolní či důvtipní. Ořezáváme vše nepraktické, co by nám mohlo bránit zapadnout. Ale když tento „seberozvoj“ začne omezovat naši vnitřní divočinu, trpí naše sny a propojení s posvátným. S tím, jak všechny zbývající zdroje poutáme do služeb nevědomé touhy přináležet, stále více ztrácíme pocit domova.

To je náš výchozí bod: přímo ve středu syrové trhliny své ztracenosti, na dně bolestného hledání vlastního místa v řádu věcí, si musíme nejprve sáhnout hluboko do samotného zranění a stát se jeho učedníkem. Musíme otevřít otázku, co z nás se ztratilo. Co je nám odnímáno? Pouze když se ponoříme do hlubin oné posvátné touhy, můžeme zahlédnout vznešenost, již je nám dáno nabýt.

Prosnít se k domovu

My lidé máme přirozenou potřebu uctívat „něco vyššího“, co nám dává soudržnost, ale v moderní době žijeme v jakési duchovní slepé uličce, kdy naše dary slouží pouze nám samotným. Na rozdíl od mnoha šamanských kultur praktikujících práci se sny, rituály a vzdávání díky lidé na Západě zapomněli to, co původní obyvatelé považují za zásadní: že tento svět vděčí za svůj život neviditelnému. Každý lov a každá sklizeň, každá smrt a každé narození jsou doprovázeny oslavou a ceremonií věnovanou tomu, co nemůžeme vidět, a vyživováním toho, co vyživuje nás. Jsem přesvědčena, že naše odcizenost pramení z pocitu zanedbání této reciprocity.

Všechny kultury mají sice svou vlastní mytologii, ale animistické vidění světa se obecně pojí s vědomím, že duch obývá vše. Nejenom lidské bytosti, ale i bytosti se čtyřma nohama, vysoké, ostrozraké, silné a tiché obyvatele strmých svahů, spící snivce hor a hovorné říční národy. Ducha můžete zahlédnout i v ohybu ouška keramického hrnku.

Animistické kultury žijí ve vzájemnosti s něčím, co spisovatel a mayský šaman Martín Prechtel nazývá „to posvátné v přírodě“, nám však zamotaly hlavu doslovnost a racionalismus. Odvrátili jsme se od mýtu a symbolického života a naše osobní příběhy pozbyly smyslu v rámci větší kolektivní hybné síly. V tomto odtržení trouchniví i naše schopnost představitosti, údivu a vize budoucnosti.

Všichni však máme svou soukromou bránu vedoucí zpět ke svazku s tajemstvím – snění. Práce se sny je účinný způsob, jak znovu navázat intimní vztah s tím, co súfijové nazývají Milovaným: posvátnou soudržností, tím božským v přírodě, z čeho pocházejí všechny bytosti. Tak jak na ně pamatujeme my, oni pamatují na nás. Náš rozhovor je praktikováním sounáležitosti jako živoucí most mezi dvěma břehy řeky. V této knize se s vámi podělím o sny, své vlastní i lidí, kteří mi k tomu dali laskavý souhlas, jež krásně ukazují rozmanitost bran otevírajících cestu k přináležení.

Podle mě je snění přírodou dozrávající naším prostřednictvím. Stejně jako strom plodí ovoce nebo se rostlina vyjadřuje svým květem, sny jsou naše plody. Vytváření symbolů a příběhů je biologickou nutností. Bez snů bychom nepřežili. Je možné fungovat bez toho, abychom si sny pamatovali, avšak život vedený a tvarovaný sněním je životem, který následuje vnitřní vědění samotné země. Naučíme-li se následovat instinkty své vnitřní divočiny, respektovat její souhlas i nesouhlas, rozvineme svou schopnost jemně vnímat. Tato citlivost nás činí přístupnějšími a učí nás nové řeči, a my se tak můžeme zapojit do rozhovorů v mnoha jazycích světa kolem nás.

Vnímavost je privilegiem a zodpovědností rozpomínání. Oscar Wilde napsal: „Snivec je člověk, který svou cestu dokáže nalézt pouze za svitu měsíce a jehož

trestem je, že svítání mu zakryje zbytek světa.“ Když nahlédneme symetrii mezi vnější krajinou a vnitřní divočinou, pocítíme zármutek nad chvílemi, kdy bylo zasahováno do naší vlastní přirozenosti, kdy jsme byli zesměšňováni, lámáni k poslušnosti a v mnoha případech vymazáni z paměti. Začneme vidět situace, kdy sami neseme spoluvinu na této pomalé apokalypse, uvnitř i venku. A pouze z tohoto místa ztráty a touhy se můžeme začít rozpomínat na svůj domov.

Tato kniha je pokusem o vyzdvižení toho, co chápů jako širší definici práce se sny: splétání živoucího mostu mezi viděným a neviděným – úsilí, které lze provádět pouze s trpělivostí, schopností truchlit a ochotou přijmout podíl zodpovědnosti na tom, jak to vše dopadne, i když se nedožijeme výsledného užitku. Toto znamená praktikovat přináležení.

Doufám, že vás, odvážné poutníky, svým psaním ušetřím určitých zmatků na této iniciační cestě. Seznámím vás s různými tvářemi přináležení, stejně jako jsem se s nimi setkala já, a nejdříve s tím, jak se jim odcizujeme. Budeme se zabývat vlivy, které mohou způsobovat, že se stáváme umenšenou verzí sebe sama, a tedy také tím, jak jsme vábeni zabydlet se ve „falešném přináležení“. Setkáme se s archetypem vydědence a pak sestoupíme do prostoru vyhnanství – bolestivého, avšak nutného obrušování do pravého přináležení. Tam nalezneme vnitřní jinakost, která k nám chce přináležet. Je to velký podnik, který ráda nazývám rozpomínáním. Mnoho z nás si myslí, že přináležitost je mytické místo, k němuž nakonec možná dorazíme, když ho budeme příčinlivě hledat. Avšak co když přináležení není vůbec místo, ale schopnost? Soubor dovedností, které jsme v moderním životě ztratili či zapomněli? Stejně jako živoucí most jsou tyto dovednosti způsobem, jakým můžeme nenásilně vylákat na světlo, splétat a ošetřovat kořeny vlastní odrzetenosti – a spolu s tím obnovit svou příslušnost k přináležení.

Kapitola druhá

Počátky odcizení

Jako u mnoha jiných lidí, vzešla má cesta za přináležením ze semínka od-cizení. Vzpomínám si na častou scénu u jídelního stolu, kdy jsem se cítila ublíženě a s očima plnými slz jsem utekla nahoru do svého pokoje a zoufale jsem si přála, aby za mnou máma přišla a s láskou mě přiměla znovu přináležet. Ale ona se nikdy neobjevila. Místo toho jsem se vyplížila zpátky na schody nad kuchyní a tajně poslouchala, jak rodina pokračuje v jídle beze mě, a v břiše mi kručelo hlady.

Každý má svou vlastní verzi trucovny, ale v nejhlubším smyslu právě toto trucování znamená cítit se mimo okruh přináležení. Je to mučivé přesvědčení, že vás nikdo nepotřebuje, že váš život považuje za zbytečné. Když vás nikam nezvou, potvrzuje to vaše nejhorší obavy a tlačí vás to stále hlouběji do vyhnanství, a dokonce až k chladnému vábení smrti.

Obrazně řečeno jsem v trucovně za svůj život strávila mnoho let: hladověla jsem po lásce, prahla po tom být mezi hledanými, přála si, aby mě někdo přivolal zpátky k přináležení. A když útěk od stolu nestačil k tomu, abych své rodině chyběla, mé odchody se prodlužovaly, zacházely stále dál, až to jednou bylo navždy.

V devíti letech jsem našla dům k demolici a chtěla se tam zabydlet. Za malými dveřmi zatlučenými prkny, která jsem vypáčila, byla malá místnůstka. Celé týdny jsem po ulicích sháněla věci, jež by mohly oživit mou zašlou, rozpadající se skrýš. Našla jsem koště a vymetla část sutin, vyplížila se z domova s něčím na zub a kreslila obrázky, kterými jsem zdobila zdi. Stačilo mi i pár kousků rozbitého nábytku, a chvíli jsem si dokonce hrála na to, že jsem skutečně odešla z domova.

Tento raný impulz mohl být prvním znamením, že něco uvnitř mě se chtělo odloučit, odlišit od původní rodiny. Přes zchátralost mého nového příbytku a nebezpečí mě lákalo vytvořit si nové já. Svůj vlastní život. Samozřejmě jsem byla moc malá, abych se sama o sebe postarala, a když se soumrakem pronikla do domu tma, zdráhavě jsem se vrátila domů, kde si celou dobu ani nevšimli, že jsem byla pryč.

Když lidé slyší, že jsem vyrůstala v súfijském ášramu, rozzáří se jim oči. Těžko si dokážu představit, jak exotický obrázek to musí být pro někoho s tradičnější